

Wykorzystanie instrumentów finansowych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-20.

W obecnej perspektywie finansowej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko przewiduje się wykorzystanie instrumentów finansowych, tj. zwrotnej formy wsparcia w odniesieniu do wybranych obszarów, ważnych z punktu widzenia zmniejszenia emisyjności gospodarki. Połączenie formy zwrotnej i bezzwrotnej wsparcia pozwoli na większe zaangażowanie środków publicznych i prywatnych w osiągnięcie zakładanych celów. Dodatkowo umożliwi to oddziaływanie interwencji publicznej w perspektywie długoterminowej.

Zgodnie z wymogami unijnej legislacji (art. 37 ust 2 rozporządzenia ogólnego 1303/2013), została przeprowadzona analiza ex-ante, pod kątem zapotrzebowania przez inwestorów na środki finansowe i oferty tych środków przez rynek, a więc istnienia luki pomiędzy popytem a podażą. Na tej podstawie oszacowano poziom niezbędnego wsparcia przez środki publiczne oraz typy instrumentów finansowych.

W ramach Programu Infrastruktura i Środowisko 2014-20, raporty wspierające analizę ex-ante zostały opracowane na zlecenie Instytucji Zarządzającej POIiŚ przez Bank Światowy (analiza na poziomie makroekonomicznym, diagnozująca obszary tematyczne do wykorzystania formuły zwrotnej) oraz Europejski Bank Inwestycyjny (szczegółowe badanie pod kątem wymagań sformułowanych w art. 37 rozporządzenia ogólnego). Dodatkowo zostały przeprowadzone szczegółowe analizy pogłębiające (EBI, NFOŚiGW).

Wyniki przeprowadzonych analiz wskazały trzy obszary w ramach programu, w których uzasadnione jest zastosowanie instrumentów finansowych: produkcja energii odnawialnej oraz efektywność energetyczna w przedsiębiorstwach i budownictwie mieszkaniowym.

Poniżej przedstawiono główne wyniki z analizy ex-ante – w podziale na poszczególne sektory, w których planowane jest uruchomienie instrumentów finansowych, w tym wstępne parametry mechanizmów finansowych.

1. Efektywność energetyczna w dużych przedsiębiorstwach

Działanie 1.2 Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach

Grupa docelowa: Przedsiębiorcy (duże przedsiębiorstwa) lub/i podmioty będące dostawcami usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE działające na rzecz dużych przedsiębiorstw.

ZIDENTYFIKOWANE BARIERY RYNKOWE UZASADNIAJĄCE ZASTOSOWANIE INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH

- ograniczone zainteresowanie finansowaniem przez banki komercyjne inwestycji mających na celu zwiększenie efektywności energetycznej,
- niska świadomość korzyści związanych z realizacją projektów poprawy efektywności energetycznej wśród zarządów spółek firm,
- małe zainteresowanie przedsiębiorców inwestycjami inwestycja energetycznymi (relacja wysokich nakładów inwestycyjnych w stosunku do uzyskanych oszczędności energii).

WDROŻENIE INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH

W celu zniwelowania niekorzystnej z punktu widzenia efektywności energetycznej sytuacji w sektorze przedsiębiorstw, a także pośrednio, poprzez ograniczenie operacyjnych kosztów działalności - zwiększenia konkurencyjności firm, w analizie ex-ante zarekomendowano wprowadzenie w ramach PO liś mechanizmu finansowego w formie preferencyjnych pożyczek.

Jednak ze względu na fakt, iż oferowane wsparcie zwrotne może nie stanowić wystarczającej zachęty dla przedsiębiorstw do podjęcia inwestycji w zakresie poprawy efektywności energetycznej, IZ POliŚ planuje wdrażanie wariantu, polegającego na dodatkowym uzupełnieniu wsparcia o finansowanie w formie bezwrotnej. Pozwoli to na zwiększenie zainteresowania inwestycjami w efektywność energetyczną ze strony dużych przedsiębiorstw.

Założono, iż intensywność wsparcia będzie uzależniona od zakładanego do uzyskania poziomu oszczędności energii, a także, że wsparcie kierowane będzie do inwestycji o dłuższym okresie zwrotu (powyżej 5 lat).

Parametry produktów finansowych (wstępne szacunki)

Poniżej przedstawiono planowaną wysokość udzielonej pożyczki preferencyjnej oraz dotacji w kosztach inwestycyjnych w zależności od osiągniętej oszczędności energii finalnej.

Oszczędność energii finalnej	Pożyczka preferencyjna	Dotacja
<7%	70%	5%
7-15%	65%	10%
>15%	60%	15%

Przewiduje się minimalny udział środków własnych beneficjenta na poziomie 10% oraz możliwość uzupełnienia montażu finansowego o środki banków komercyjnych.

Okres finansowania pożyczką preferencyjną wyniesie maksymalnie 15 lat, a oprocentowanie WIBOR 3M-200 punktów bazowych (nie mniej niż 2%).

Dodatkowo w ramach POLiŚ planuje się uruchomienie z wydzielonej części alokacji pilotażu uwzględniającego w systemie udział **firm ESCO**. Firma ESCO, na podstawie zawartego z przedsiębiorstwem kontraktu EPC (Energy performance contract) realizować będzie inwestycję, splanowaną z oszczędności wynikających z mniejszego zużycia energii. Firma ESCO zapewni finansowanie inwestycji z wykorzystaniem pożyczki preferencyjnej i częściowej dotacji ze środków UE, w wysokości zależnej od osiągniętych oszczędności energii. Jednocześnie kontrakt przenosi ryzyko nie dotrzymania zakładanych poziomów oszczędności energii z przedsiębiorstwa na firmę ESCO. Maksymalny okres, na jaki udzielana będzie pożyczka to 10 lat, a poziom jej oprocentowania wynosi WIBOR 3M-150 punktów bazowych (nie mniej niż 3%).

2. Efektywność energetyczna w sektorze mieszkaniowym

Poddziałanie 1.3.2 Wspieranie efektywności energetycznej w sektorze mieszkaniowym

Poddziałanie 1.7.1 Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych w konurbacji śląsko-dąbrowskiej

Grupa docelowa: Spółdzielnie, wspólnoty mieszkaniowe i przedsiębiorstwa usług energetycznych ze wskazanych obszarów w Strategiach ZIT miast wojewódzkich, tym Subregionu Centralnego województwa śląskiego oraz miast subregionalnych (wskazanych w kontraktach terytorialnych)

ZIDENTYFIKOWANE BARIERY RYNKOWE UZASADNIAJĄCE ZASTOSOWANIE INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH

- ze względu na niewystarczającą dostępność zabezpieczeń oraz niską zdolność kredytową utrudniony jest dostęp wspólnot/spółdzielni mieszkaniowych do finansowania komercyjnego inwestycji nakierowanych na oszczędność energii w budynkach wielorodzinnych,

- ograniczona oferta rynkowa kredytów na termomodernizację budynków, niechęć banków komercyjnych do finansowania inwestycji „głębokiej termomodernizacji” budynków z powodu długiego okresu zwrotu i niskiej stopy zwrotu.

WDROŻENIE INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH

Jak wynika z przeprowadzonych analiz, budownictwo mieszkaniowe wielorodzinne ma duży potencjał w zakresie zmniejszania zużycia energii. Wsparcie z funduszy unijnych, umożliwiające spółdzielniom i wspólnotom mieszkaniowym realizację projektów poprzez

wypełnienie luki finansowej pomiędzy wydatkami inwestycyjnymi na termomodernizację a szacowanym oszczędnościami energii, bez jednoczesnego wprowadzania lokatorom podwyżek czynszu, stanowić będzie zachętę do realizacji tego typu inwestycji.

W analizie ex-ante EBI zaprezentowano rozwiązanie, polegające na udzieleniu bezzwrotnego wsparcia z funduszy unijnych w postaci premii inwestycyjnej, wypłacanej po zakończeniu realizacji inwestycji, pod warunkiem osiągnięcia odpowiedniego poziomu oszczędności energii.

IZ POIiŚ, po rozważeniu dodatkowych przesłanek, planuje wdrożyć alternatywny instrument finansowy o charakterze hybrydowym, w ramach którego udzielana będzie, oprócz premii inwestycyjnej, dodatkowa pomoc w formie:

- pomocy bezzwrotnej w formie dotacji,
- preferencyjnej pożyczki ze środków unijnych oraz krajowych.

Taka kombinacja wsparcia w ramach instrumentu finansowego pozwoli na zatrzymanie części środków podlegających zwrotowi w systemie do wykorzystania w perspektywie po 2020 roku oraz maksymalizację efektu dźwigni, poprzez zaangażowanie do systemu innych środków.

Planowana wielkość wsparcia ze środków UE uzależniona będzie od poziomu zaoszczędzonej/zużycia energii pierwotnej. Dodatkowo przewiduje się również udzielenie wsparcia technicznego i doradczego beneficjentów w ramach systemu doradztwa energetycznego ze strony NFOŚiGW.

Parametry produktów finansowych (wstępne szacunki)

Wielkość wsparcia ze środków UE w kosztach inwestycyjnych:

Oszczędność energii pierwotnej (energii na cele grzewcze i CWU)	Finansowanie bezzwrotne UE (dotacja)	Finansowanie zwrotne UE (pożyczka preferencyjna)
>25%	15%	45-50%
40%-60%	20%	35-45%
>60%	25%	30-40%

Premia inwestycyjna zostanie wypłacona w zależności od osiągnięcia przez budynek w wyniku przeprowadzonej inwestycji odpowiednich standardów energetycznych.

Zużycie energii pierwotnej (energii na cele grzewcze i CWU)	Finansowanie bezzwrotne UE (umorzenie)
--	---

120-85 kwh/m2/rok	+10%
<85 kwh/m2/rok	+ 20%

Planowany okres finansowania pożyczką preferencyjną wynosi do 20 lat (możliwy dłuższy termin w przypadku bardziej kompleksowych i ambitnych projektów). Oprocentowanie pożyczki na poziomie WIBOR 3M-200pb (nie mniej niż 2%).

3. Produkcja energii z odnawialnych źródeł energii (OZE)

Poddziałanie 1.1.1 Wspieranie inwestycji dotyczących wytwarzania energii z oze wraz z podłączeniem tych źródeł do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej

Grupa docelowa: Przedsiębiorcy – wytwórcy energii z odnawialnych źródeł energii, wygrywający aukcje oraz nie uczestniczący w aukcji.

ZIDENTYFIKOWANE BARIERY RYNKOWE UZASADNIAJĄCE ZASTOSOWANIE INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH

- brak wystarczającego kapitału własnego przedsiębiorstw, aby realizować inwestycje w OZE,
- niechęć do podejmowania ryzyka współfinansowania inwestycji w OZE przez sektor bankowy (w tym również ze względu na niestabilność otoczenia formalno-prawnego).

WDROŻENIE INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH

W celu osiągnięcia nałożonych na Polskę zobowiązań, ustawa o odnawialnych źródłach energii z maja 2015 roku, definiuje nowy system wsparcia dla produkcji oze oparty na systemie aukcyjnych, którego wdrożenie planowane jest w 2016 roku. System ten promować będzie wytworzenie określonego wolumenu energii ze źródeł odnawialnych w sposób najbardziej efektywny kosztowo.

W ramach POIiŚ planowane jest stworzenie mechanizmów komplementarnego wsparcia zarówno dla technologii, które wygrały aukcje (a więc o relatywnie wysokiej rentowności), jak również alternatywnie dla niedojrzałych i innowacyjnych inwestycji, nie biorących udziału w aukcjach.

Instrument wsparcia dla przedsięwzięć wygrywających aukcje - parametry produktu, szacunki wstępne

W sytuacji zdiagnozowanej niewystarczającej podaży na rynku środków na własne finansowanie projektów w zakresie OZE ,w raporcie EBI zarekomendowany został instrument finansowy, który będzie mógł być traktowany przez banki jako substytut wymaganego własnego wkładu kapitałowego beneficjenta w strukturze finansowej projektu. Jest to tzw.

pożyczka podporządkowana w spłacie w stosunku do innych źródeł finansowania (tj. wierzytelności senioralnych, bankowych).

Założono, iż pożyczka podporządkowana będzie stanowić maksymalnie 50% zapotrzebowania na kapitał własny, do 20% kosztów projektów, okres spłaty – dłuższy o 6-12 miesięcy od długu senioralnego, a oprocentowanie wyższe o ok. 200-500 bps ponad oprocentowanie długu senioralnego.

Zabezpieczenia pożyczki podporządkowanej będą takie same, jak w przypadku długu senioralnego, ale z niższym pierwszeństwem zaspokojenia.

W stosunku do tego instrumentu, planowane jest wdrożenie fazy pilotażowej.

Instrument wsparcia dla podmiotów nie uzyskujących przychodów z aukcji - parametry produktu, szacunki wstępne

Rozważane jest przeznaczenie wsparcia ze środków UE w szczególności na rozwój technologii OZE słabiej rozwiniętych oraz tych podmiotów, które mają mniejsze szanse na udział w aukcjach zakończony sukcesem. W stosunku do tych technologii rekomendowane jest wsparcie obejmujące dotację i pożyczkę preferencyjną.

Planowana struktura finansowania inwestycji w zależności od technologii OZE (jako % całkowitych kosztów inwestycyjnych):

	Dotacja UE	Pożyczka preferencyjna	Finansowanie komercyjne	Min. wkład własny
Biogazownia rolnicza>1 MWe	32%	11%	42%	15%
Fotowoltaika>2MWe	35%	18%	32%	15%
Elektrownia wodna>5MWe Wykorzystanie mocy poniżej 4000h/rok	35%	18%	32%	15%
Geotermia>2MWt	24%	34%	26%	15%

Proponowane oprocentowanie pożyczki na warunkach preferencyjnych jest równe stopie WIBOR 3M.